

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat BİLGİN tarafından Anayasa'nın 98'inci ve İçtüzük 'ün 96'ıncı ve 99'uncu Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Murat ÇEPNİ

İzmir Milletvekili

Türkiye, Avrupa'da gemi sökümü yapan tek ülkedir. İzmir Aliğa gemi söküm tesisleri, yıllardır hurda gemilerin sökümü sürecinde yaşanan kirlilik, iş cinayetleri, özellikle asbest ve tehlikeli maddeler ile gündeme gelmektedir. Tesislerde her yıl yüzlerce hurdaya ayrılmış gemiler parçalanmakta, radyoaktif ve ağır kimyasallar içeren kirleticiler ortaya çıkmaktadır. İşçiler açısından, gemi sökümü işi en üst düzey iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerinin alınmasını gerektiren bir süreçtir. Aliğa'da bulunan 22 gemi söküm tesisinde yaklaşık 2.000 işçi, iş sağlığı ve güvenliği bulunmayan ortamlarda çalışmaktadır. 2020 yılında AB bayraklı gemiler dahil olmak üzere muhtelif tipte 118 geminin geri dönüşüme alındığını belirtilmektedir. Söküm işleminde bazı maddelerin insan sağlığı için öldürücü zararları olduğu ortaya konmuştur. Yalıtım malzemesi olarak kullanılan silikat minerali asbest, ısıya, aşınmaya ve kimyasal maddelere çok dayanıklı lifli yapıda kanserojen bir maddedir. Uluslararası Kanser Araştırmaları Ajansı'nın (IARC) kanserojen maddeler listesinde "kesin kanserojen" tanımlaması ile 1. grupta yer almaktadır. Sökümü yapılan gemiler, asbestin yanı sıra pek çok kansere yol açan tehlikeli kimyasalları da barındırmaktadır. Gemi söküm işi oldukça tehlikeli bir iş olduğu için ölümlü iş kazası yaşanma riski çok yüksektir.

Aliğa gemi söküm alanında, 1991 yılında Alman araştırmacıların yaptıkları hava örneği analizleri sonucunda tesislerin alanında havanın asbest lifleriyle kirlenmiş olduğu ortaya çıkmıştır. Greenpeace'in 2001 yılında yaptığı araştırmaya göre de asbest içeren malzemelerin gemi söküm tesislerinin her yerinde dağınık olarak bulunduğu açıklanmıştır. 25396 Sayılı Gemi Söküm Yönetmeliği gereği, söküm bölgesi olarak belirlenen alan içinde, gerekli tedbirlerin alınarak, insan ve çevre sağlığı açısından ilgili mevzuat hükümlerine göre gemi söküm işleminin yerine getirilmesi gerekmesine karşın, çevre kirliliğinin azaltılmasına, iş sağlığı ve güvenliğinin ve yöre halkının sağlığının korunmasına yönelik hiçbir tedbir alınmamakta ve bu tesislerde denetimler etkin bir şekilde yapılmamaktadır.

Asbest Söküm Uzmanları Derneği ve Ege İşçi Birliği'nin 22-06-2022 tarihinde yaptıkları basın açıklamasına göre; Gemi Söküm havzasında 5 hafta kadar önce, Kılıçlar şirketinin getirdiği Gökhan Han gemisinde, işçiler asbestten şüphelenmişler, Asbest Söküm Uzmanları Derneğinin de çabalarıyla gemiden numune alınmış, laboratuvarda yapılan test sonucunda asbest tespit edilmiştir.

Gökhan Han gemisinin söküp ayıklaması için Kılıçlar bünyelerinde çalışmayan, asbest sökümünde yeterli bilgi ve ehliyete sahip olmayan işçiler getirilmiştir. Asbestin bertaraf edilmesine dair hiç bir kurala uyulmamaktadır. Asbestin havaya dağılmasını engelleyen donanım ve sökümü gerçekleştirenlerin koruyucu kıyafet ve ekipmanı yoktur. Dışarıdan getirilen işçiler gemide asbestin olduğuna dair bilgilendirilmemiştir. Bu işçiler çıplak elle, maske dahi kullanmadan, hiç bir tedbirin alınmadığı koşullarda çalıştırılmaktadır. Kılıçlar işçilerinin de aynı ortamda, aynı kötü etkenlere maruz kaldığı bilinmektedir. Yönetimin asbesti alenen gizlediği iddia edilmektedir.

Açıklamada, Ege İşçi Birliği ve Asbest Söküm Uzmanları Derneğinin talepleri şu şekildedir;

1. Asbestin tespit edildiği Kılıçlar Gemi Sökümünde derhal üretim durdurulsun. Detaylı inceleme ve işçilere sağlık taraması yapılsın. Gemi'nin denetimi ve atıkların temizliği sağlansın. Duruş boyunca işçilerin yevmiyeleri tam ve eksiksiz ödensin.
2. Gemi Söküm tesislerine gelen her gemi, konusunda uzmanların yer aldığı bağımsız bir heyetin denetimine açılsın.
3. Denetim sonucunda her geminin söküm sürecine tam hazırlığı gerçekleştirilsin. Asbest, kurşun, atık yağ, yakıt, kereste, patlayıcı ve yanıcı diğer maddeler gemilerden uzman kişiler tarafından ayrıştırılsın. Dönüşüm ve bertaraf süreci takip edilsin.
4. Asbest, kurşun, atık yağ ve benzeri tüm atıklar sadece gemi söküm işçilerine değil, Aliaga halkına da zarar vermektedir. Bu nedenle atıkların taşınma süreci boyunca çevreye zararının önüne geçilmelidir.
5. Kılıçlar Gemi Söküm başta olmak üzere tüm şirketler denetlensin, asbest bertarafı kurallarına uymayan şirketlerin patronları ve bu süreçte denetimsizlikte sorumluluğu olan kurumlar hakkında soruşturma başlatılsın.

Bu bağlamda;

- 1- Gökhan Han gemisinde söküm işinin, asbest konusunda hiçbir bilgisi ve ehliyete sahip olmayan işçilere yaptırıldığı Bakanlığınızın bilgisi dahilinde midir?
- 2- Gökhan Han gemisinin söküm işinde çalışan işçilere gemide asbest olduğuna dair bilgi verilmediği konusunda Bakanlığınız inceleme yapacak mıdır?
- 3- Kılıçlar Gemi Söküm Tesisinde denetim yapılmakta mıdır? İş müfettişi görevlendirmesi yapılmış mıdır?
- 4- Kılıçlar Gemi Söküm Tesisinde işçilere, iş kazalarını önleyecek kişisel koruyucu iş güvenliği ve donanım malzemelerinin verilmediği iddiaları araştırılmış mıdır?
- 5- İş sağlığı ve güvenliği konusunda gerekli tedbirleri almayan Kılıçlar Gemi Söküm Tesisine yönelik yaptırım uygulanacak mıdır?
- 6- Kılıçlar Gemi Söküm Tesisinde çalışan işçilere sağlık taraması yapılması, geminin atıklarının temizlenmesi için sökümün durdurulması ve bu süreçte işçilerin yevmiyelerinin tam ve eksiksiz ödenmesi için girişiminiz olacak mıdır?
- 7- Aliğa Gemi Söküm Tesislerinde; Avrupa Birliği'nin belirlediği iş sağlığı kriterleri ve Asbestle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmeliğin hükümleri uygulanmakta mıdır?
- 8- Aliğa Gemi Söküm Tesislerinin denetimi ne şekilde yapılmaktadır? Denetim sonucunda ceza alan tesis var mıdır?
- 9-Gemi söküm tesislerinde iş kazalarındaki ve meslek hastalıklarındaki artışın Bakanlığınızın denetim sorumluluğunu yeterince yerine getirmemesi sonucu yaşandığı iddialarına ilişkin açıklamanız olacak mıdır?
- 10- Bakanlığınız kayıtlarına göre, gemi söküm işinde kaç işçi çalışmaktadır? Bu iş kolunda son 5 yılda kaç işçi iş kazasında yaşamını yitirmiştir? Son 5 yılda kaç işçi meslek hastalığına yakalanmıştır?
- 11- Bilim insanları ve demokratik toplum kuruluşları yıllardır Aliğa'da gemi sökümünden ortaya çıkan asbest ve zehirli maddelerin, işçi sağlığı iş güvenliği açısından büyük tehlike yarattığını açıklamalarına rağmen, gemi söküm işçiliği neden ağır ve tehlikeli sanayi iş kolu kapsamına alınmamaktadır?